

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum
festiuitatibus habitae

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII

In solennitate Assumptionis gloriosissimæ semper Virtinis Dei genitricis
Mariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

salutaria precari, vicem tibi redditurus. Neque enim minus, sed multo plus, quam tu ipsum te diligit. Verum obijcis: Si fortasse quis Psalmum dicat aut hymnum, pro deprecando morbo aut alio malo, cuius cum nulla sit in Psalmo mentio, putas orationem esse ridiculam? Respondendum: Si hominem rogares mortalem, necesse foret, ut verbis uteretur huiusmodi, quibus tuum desiderium mentisque conceptum intelligeret. At modo tu loqueris Deo, opus non est, ut illum instruas, narresque quid velis. Affectus tuus clamat, desiderium opter, mens tua oret. Nihil enim refert, quibus verbis utaris. Neque enim verba, sed mens tua loquitur Deo: nec verba, sed mentem tuam attendit Deus. Ut igitur quibusvis verbis, hisque potissimum, quæ cor tuum magis quietant, stabiliunt, eleuant, afficiunt, inflammantque ad Deum, siue ea sint ad tui humiliationem, siue ad Dei laudem. Haudquaquam enim verbis tuis, sed cordi tuo ac desiderio mentis tuæ respondet Deus, qui est benedictus in secula, Amen.

IN SOLENNITATE ASSUMPTIONIS GLORIOSISSIMÆ SEMPER VIRGINIS DEI GENITRICIS MARIE.

Quid Angeli in beata Maria admirati sint excellentia singularis.

Sermo I.

Qua est ista, quæ ascendit de deserto, delitijs affluens, innixa super dilectum suum? Cant. VIII. Admirantium verba sunt hæc angelorum de Mariæ excellentijs & gloriæ nouitate in eius assumptione inter se seiscitantium. Porro nemo, quod antiquum aut multis commune est, miratur, permulta enim circa nos fieri conspiciamus, quorum nulla possent ingenia ratione perscrutari: verum quæ assidua sunt, nemo est qui miretur. At si nouum insolitumve quid euenerit, stupent & inquirent omnes. Cùm ergo gloriosa Mariæ assumptio non mortales, sed æthereos spiritus in sui exciter admirationem, liquet nouum quid & præeminens in illa fuisse conspectum, quod vel tantos moueret diuinorum secretorum contemplatores, ut inter se disquirentes, *Quæ est ista*, dicerent, quæ ascendit de deserto? &c. Mirabantur autem (ut ex multis pauca recensamus) pulchritudinem eius inæstimabilem dignitatem incomprehensibilem, & (quia de eius assumptione loquimur) incomparabilem sublimitatem. Mirabantur, inquã, pulchritudinem eius inæstimabilem. Quid ni mirentur? Quis non gratissimum eius miretur decorem, in qua à planta pedis vsque ad verticem capitis non erat macula? Quis non stupeat pulchritudinem eius nimiam, in qua nihil, quod reprehendi, nihil duod posset despici, nihil quod non beari, nihil conspicitur quod non certatim summus viribus debeat prædicari. Quis denique non laudet eius venustatem, quam in Canticis tam crebrò, tamque abundè Spiritus sanctus commendans, *Quam pulchra es* (inquit) *& decora charissima in delitijs. Pulchra es amica mea, suavis & decora. Item: Totam pulchra es amica mea & macula non est in te. Item: Veni columba mea, formosa mea*, & id genus cetera. Testantur autem pulchritudinem eius foeminae illæ singulares (Sara, Rebecca, Rachel, Abisac, Indith, Hester loquor) typum Mariæ gerentes, quas omnes

Quid Angeli in B. Mariæ assumptione admirati sint.

Pulchritudo Mariæ inæstimabilis.

Cant. 7.
Cant. 6.
Cant. 4.
Cant. 2.
Mulieres quænam gesserint typum B. Mariæ.

Decor Ma-
riæ spiritua-
lis quantus
facit.

Anselmus.
Augustin.

Puritas B.
Mariæ per
quasnam
creaturas
figurata sit.
Cant. 6.

Hieron.

Ecc. 24.

Ecc. 35.

Tria vas cō-
gruum effi-
cientia vri
fuerint in
Maria.

Animæ iu-
stæ pulchri-
tudo quāta.

omnes eleganti forma, incredibili pulchritudine, & omnium oculis gratia-
sas pagina vetus commemorat. Si igitur illæ cæteris mulieribus præstant,
quæ typum gerunt Mariæ, & imaginem quantum ipsa, in qua veritas luce,
excellere & supergredi credenda est vniuersas? Cæterum non ambigenus cor-
poralem eius pulchritudinem (tametsi eximia probetur) non tam in admi-
rationem venisse angelis, quam decorem eius spiritalem, qui vel inde quam
maximè creditur emuisse, quod Maria omni caruerit macula, plena omni
fuerit virtute & gratia præfulgens, denique excellentissima gloria. Quia ve-
rò vt singula perstringam, Maria immunis fuit ab omni macula, non habuit
in se, quod mentis possit pulchritudinem puritatemque minuere, obfuscare
aut præpedire, quin potius tota pulchra, tota candida, tota semper fuit imma-
culata, quippe quam decuit, vt verbis vtat Anselmi, tanta puritate nitere,
qua sub Deo non posset maior intelligi. Vnde Augustinus ait: Maria mater
Iesu electa est super omnes creaturas, & prælecta, vt de mundissima matre
mundissimus nasceretur filius: quia sicut Christus habuit in celo patrem
immortalem & incorruptibilem, sic & in terra matrem habuit omni cor-
ruptione carentem. Sicut igitur corporalis eius venustas veteri scripturarum
serie per mulieres speciosissimas figurata est, ita mentis decor & puritas eius
per creaturas mundissimas & apprimè decoras describitur, auroram, lunam,
solem. Vnde in Canticis: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens,
pulchra vt luna, electa vt sol?*

Verùm quia ad perfectæ pulchritudinis rationem non hoc solum suffi-
ceret, nulla deuenustari labe, ne videlicet aliquid eius defit decori, gratiarum
idcirco etiam donis (vt secundò loco posueram) & virtutum muneribus
excellentissimè fuit ornata. Si quidem, teste Hieronymo, nihil virtutis, ni-
hil gratiæ, nihil est candoris, quod non resplendeat in Maria. Nam cætera
quidem sanctis per partes datur gratia, Mariæ verò se simul infudit gratiæ
plenitudo. Vnde de seipsa dicit: *In me omnis gratia via & veritas, in me omnis
spes vite & virtutis.* Cui & quod in eodem libro scriptum est, non incongrue
tribuitur: *Quasi vas auri solidum ornatum omni lapide præcioso.* Perpulchrè qui-
dem Maria vas dicitur, quippe ad gratiarum suscipiendam plenitudinem
maximè idoneum. Tria namque sunt, quæ vas (quo præciosus liquor inreget
seruandus est) congruum efficiunt: profunditas qua multum recipiatur: pu-
ritas, ne qui receptus est liquor corrumpatur: soliditas, ne perfluat, quod re-
conditum est. Hæc electissimum vas, de quo loquimur, habet Maria, quando-
quidem, profunda est humilitate, pura virginitate, solida integritate. Est
verò & aureum quia claret puritate, rubet charitate, splendet nulla infestâ
rubigine. Et iterum: Solida est, & fidei & perseverantiæ stabilitate omni lapi-
de, id est, omni virtutum & gratiarum munere præciosissimo adornata.
Quid igitur mirum, si talis animæ tam pulchræ, tam speciosæ, tam candidæ
cælestium agmina mirentur decorem. Nam si iustæ cuiuslibet animæ tena-
vincat splendorem, quanta huius singularitatis animæ pulchritudo cre-
denda est, quæ non communes, sed supremas omnium virtutum
excellencias, omnium gratiarum extremas, quas potuit suscipere, in
se collegit perfectiones. Accedit autem postremo ad decoris eius consumma-
tio-

IN FESTO ASSVMPT. B. MARIÆ.

521

Fulgor glo-
rie in Maria
Mat. 13.
Esaia 64.
Matt. 18.

mationem splendidissimus fulgor gloriæ incomparabilis. De omnibus qui-
dem sanctis scriptum legitur: *Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum.* Cui
modo dubium, quin de cœli regina sanctorum sanctissima sublimius ali-
quid sentiendum sit? Si illi, quorum iustitia in hoc tempore panno compa-
ratur menstruatæ, qui hic septies in die cadunt, in cœlo solis obscurant
fulgorem, quomodo mater iustitiæ, in quam nihil inquinatum intrauit, sole
amicta, induta stola gloriæ, fulgens ineffabili claritate, non exuperet omnia?
Et tantum de primo. Secundum, quod Angelis Mariam fecit admirabilem,
est incomprehensibilis eius dignitas, quæ tanta est, ut maior nec esse, nec pos-
set intelligi. Siquidem extremam Deus potentiam suam in matrem volens,
ostendere, tantam eam fecit, quantam facere potuit. Inde enim quod mater-
nitate Deo coniuncta est, tanta est effecta, tanto honore donata, ut nisi ipsa
Deus esset, maior esse non posset. Summæ quippe dignitatis est, matrem esse
Dei. Vnde deuotissimus virginis amator Anselmus. Mariam alloquens:
Nihil, inquit, tibi domina est æquale, nil comparabile. Omne e-
nim, quod est, aut supra te est, aut infra te est. Quod supra te est,
solus Deus est, quod infra te, est omne quod Deus non est. Et Bernardus: Hæc
est virginis nostræ gloria singularis, & excellentissima prærogatiua Mariæ,
quod vnum eundemq; cum patre filium meruit habere communem. Accedit
autem huic dignitati & alia tam excellens tamq; singularis, ut nulli vnquam
mulierum concessa sit, nec vlli vnquam speranda. Ipsa est virginitatis inte-
gritas cum fecunditate. Siquidem cum in omni muliere honoranda sit vir-
ginitas, in matre est plus quam stupenda. Hoc considerans mellifluus com-
mendator virginis Bernardus: Vnum est, inquit, in quo Maria nec similem
visa est, nec habere sequentem, scilicet gaudium matris cum virginitatis ho-
nore. Quod si adicias, cuius mater est, quæ iam lingua etiam angelica poterit
dignis extollere laudibus Virginem matrem, non cuiuscunque, sed Dei? Item
multa magna fecit Deus in creaturis mundi, nil tamen tam excellens & tam
magnificam fecit opus digitorum Dei, sicut virginem matrem Dei, quam sol
& luna mirantur. Sunt quidem & alia multa, quæ non mediocriter virginis
excellentiæ prædicarent, si non vel temporis angustia, vel deuotionis ino-
pia sermonem nobis succideret. Quis enim exprimet quam singulari-
ter electa, quam studiosè præsignata, quam diligenter fuerit vaticinata? Quis
enunciet conceptionis eius puritatem, generis regij videlicet & sacerdotalis
nobilitatem, vitæ sanctitatem, gratiarum plenitudinem, excellentiam vir-
tutum, exuberantiam meritorum? Omitto castitatis votum, coniugij celi-
batum: raceo quod sine viro impregnata, sine molestia grauida, absque dolo-
re puerpera, ante & post partum virgo semper mansit inuiolata: hæc autem
omnia quid nisi mirabilem, utpote dignissimam & vnicè singularem beā-
tam Mariam prædicant? Et de hoc hæcenus.

Dignitas
Mariæ quæ-
ta.

Anselm.

Bernard.

Idem.

Postremò ut tertium attingam, Maria fuit Angelis mirabilis propter suæ
ascensionis incomparabilem sublimitatem. Hæc autem, qua præpollebat su-
blimitas ex tribus comparabatur. Primum est, quod Maria fuit super omnes
choros angelorum exaltata. Et congruè quidem. Nam sicut post Christum
omnibus in hac vita & dignitate prior & meritis fuerat ditior, ita æquum e-
rat, ut coronanda & throno sederet sublimior, & gloria cunctis fulgeret

Sublimitas
ascensionis
Mariæ ex
tribus com-
parata.

Vuu præ-

præstantior. Deinde secundum, quia in gloria fuit consummata, hoc est, anima & corpore fuit glorificata. Dignum quippe erat, ut quemadmodum mense & carne virgo permaneret integra, ita & ex hoc mundo transiens ab omni corruptione seruetur aliena. Tertium, quia ex eius præsentia notis & perpetuis gaudijs curia cœlestis fuit inebriata. Noua quippe regina noui regni, noua mater, nouiter adueniens, noua contemplantibus se & mirantibus non potuit non exerere gaudia dulcissimæ consolationis. Testatur hoc deus Bernardus, dicens. Dum gloriosa virgo cœlos ascendit, etiam supernorum cœlium gaudia copiosis augmentis cumulauit. Et si paruuli nondum uariis animis liquefacta est, ut Maria locuta est, quænam fuit illa exultatio cœlestium ciuium, cum & eius audire vocem & videre faciem, eiusque beatæ præsentia meruerunt? Tantæ igitur ac talis reginæ charissimæ solenne saltem agentes, excitemus nos omni quo possumus studio ad amorosam cordis impunctionem, ut purificatis affectibus eius excellentiam dignè laudare, eius dulcedinem feruenter amare, eius sublimitatē humiliter venerari, eius diligenter quærere gratiam, eius deuotè imitari virtutem, eius misericordiam abundè consolari, & (ut semel in animam) eius meritis feliciter mereamur saluari, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus in seculorum secula, Amen.

Bernard.

Luci.

IN EADEM SOLENNITATE.

*Quomodo in Euangelij lectione beata Maria uita describitur.**Sermo II.*

Intrauit Iesus in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam. Luc. 10. Cordi mihi esset charissimæ fratres, ad Virginis dignissimæ honorem (si ingenij facultas suppeteret) in hac eius uiridissima festiuitate non nihil dicere, sed non præsumo: quia cum sanctissimi pariter & doctissimi uiri, post multa præclara, quæ ad Virginis huiusce præconium extulerant, omnes adhuc ingenij sui vires, tantæ Virginis laude minores confessi sunt, quid est quod ego adijcere non dico ausim, sed nec possum? Attamen quia sermonem fieri exigit ordinis consuetudo, est quod dicitur ad nouitios & simplices me conuertam. Vbi interim doctiores (quibus sermo noster indignus est) patientia sua & Virginem laudent, & me rogo vel tantillo tempore loquentem sustineant. Quo fiet ut ne ipsi quidem tametsi nulla accedat eruditio sine profectu virtutis, aut merito saltem obedientiæ auscultent. Solum, scio, mouere nonnullos uestrum charissimæ, Ecclesiæ consuetudo, qua hodie de Martha & Maria Magdalena Euangelium legitur, quod nullam de matre Domini huic maximè eius festiuitati congruam uideretur habere mentionem: quamuis è regione constet Ecclesiam Spiritu sancto directam (cui obmurmurare non licet) nihil indecens, aut sine ratione instituisse, ijs puto ita responderi posse, Euangelium sanè hoc secundum literam, nihil de domina nostra prædicare, at secundum allegoriam haud uolum superesse, quod uitam nobis & merita Virginis tam plenè, tam graphice, tam denique integrè ante oculos depingat, quam hoc quod præfens habemus.

Quò in Euangelio uita B. Mariæ describitur

Quod

Quod ut verum probeatur, considerandum primo, prudenti cuilibet pugnatore, siue alienam terram inuadere, siue propriam recuperare molienti, necessarium esse, ut tutam sibi munitionem, securumq; provideat refugij locū quo se recipiat, vbi se munit, vnde in hostes armatus exeat. Sic in hunc modum, Dei filius ad debellandas aereas potestates dum se parat accingere, iturus ad expugnandum fortem, qui custodiebat atrium suum, hoc est, aduersus diabolū, & pro captiuitate suorum redimenda, arma capturus, castrum munitissimum sibi delegit, Virginem integerrimam Mariam, quæ diminutiue castellum, non propter imbecillitatem virum dicitur, sed ob eximiam humilitatem hostibus vehementer terribilem. Castellum autem (vt diuus Anselmus in eiusdem Euangelij explanatione testatur) dicitur quælibet turris, & murus in circuiu eius, quæ duo sese inuicem defendunt, ita vt hostes per murum ab arce, & à muro arceantur per arcem. Tale castellum fuit B. Virgo, quam corporis ac mentis virginitas non aliter vallauit ac murus, ad eò vt nullus ad eam libidini vsipiam esset accessus, nec sensus eius aliqua illecebra corrumperetur. Verum, quia virginitatem (cum libido non possit) solet impugnare superbia, fuit etiam in eadem Virgine turris humilitatis, quæ à virginitatis muro omnem repellat superbiam: ad hunc modum etiam econtrariò, deuicta superbia humilitatem si sola esset, posset impugnare libido, Maria circumamicta fuit muro virginitatis, quæ à turre humilitatis prohibuit omnem libidinem: Sicq; hæc duo in Maria, murus virginitatis, & turris humilitatis, ab alterutro muniuntur: vt nunquam in ea fuerit aut superba virginitas, aut inquinata humilitas: sed semper in ea permanerit & humilis virginitas, & virginea humilitas. Congruè ergò dicitur castellum Maria, quia sublimis est & munita, ad quam nullus impetus hostilis accederet, ex qua Deus amicis suis auxilium, protectionem & salutem ministraret, & in hostem eorum vindictâ excerneret, qui vniuerso generi humano tyrannicè incubabat, & bonam partem sanctorum captiuam tenebat. Cum hoc itaq; filius Dei congressurus, vt prædam sanctam de manu eius excuteret, ipsūq; fortem, id est, diabolū captiuū alligaret, in Maria posuit tabernaculum suum, quando ex substantia eius carnem assumens (vt verbis vtar Esaiæ) indutus est iusticia vt lorica, & galeam salutis in capite. Indutus est vestimentis vltionis, & opertus quasi pallio zeli, sicut ad vindictam, quasi ad retributionem indignationis hostibus suis & vicissitudinem inimicis suis. Hoc per allegoriam insinuat nobis, quando dicitur: *Intrauit Iesus in quoddam castellum*, non quodlibet, sed quoddam: hoc est, singulare à se præelectum, à Spiritu sancto præparatum, & per Angelum conductum, utpote nobiliss & melius hospitium, quod in toto posset mundo reperiri tanto principe dignum. In hoc castello duæ mulieres sorores, & vtriusque erga Dominum studia describuntur, Martha videlicet & Maria, per quas intelligendæ sunt duæ vitæ, quibus Deo seruitur, scilicet actiua quæ per Martham, & contemplatiua quæ per Mariam significatur fuisse in matre Domini. Quæ per actiuam vitam, Christo homini, vt Martha ministrabat, & per contemplatiuam eidem Deo, vt Magdalena vacabat. Porro Martha (quæ secundum Isidoram prouocans vt Magdalena vacabat, officia hic tria numerantur. Primum, quod hospitio Domini suscepit, deinde circa Domini ministerium sollicita fuerit: & postremo

Matt. 12.

Anselmus. Castellum quid sit. Castellum cuiusmodi fuerit B. Maria. Murus virginitatis. Turris humilitatis.

Psal. 18.

Esaiæ 59.

Vitæ duæ per Marthā & Mariam significatæ, vt fuerint in matre Domini. Isidorus. Martha quid interpretetur, eiusque officia tria quæ quò in matre Domini fuerint

Hospitio uti
Dominum
receperit
Maria.

Sollicitudo
Mariæ in mi-
nisterio cir-
ca filium
suum.

Matth. 2.
Turbata uti
fuerit Maria
pro filio.
Ioann. 11.

Magdalena
officia tria
quæ quò
fuerit in
matre Do-
mini.

Verbū Do-
mini quam
feruenter
auscultauit
uirgo Ma-
ria
Luc. 2.

Psal. 26.
Quò vni in-
haerit.
Pars optima
electa à Ma-
ria quæ sit.

Ecl. 10.

Apoc. 6.

Apoc. 12.

quod pro Domino turbata fuerit. Hæc multo rectius, multoq; verius de ma-
tre Domini (quæ ut dixi per Martham significatur) prædicanda sunt. Ipsa
namque virginitatis candore, & humilitatis suæ odore, altissimum proban-
s, vsque in gremium suum inclinavit, adeo ut non modò cum ea, verum
etiam in ea habitaret, & ex ea carnem assumeret. In quo primum obsequium
multo excellentius, quam Martha impleuit, quandoquidem tam mentis quàm
ventris hospitio Dominum ita suscepit, ut etiam propriè carne vestiret. Quæ
deinde licet absque dolore esset enixa, non tamen sine sollicitudine & diligenti
ministerio custodiuit, pavit, lactavit, baiulavit, cæteraq; matris officia exhi-
bens, tum domi, tum foris & inter ignotos exul, ab infantia vsque ad ætatem
adultam educavit. In quo quid aliud quam Marthæ, & plusquam Marthæ
Christo ministerium exhibuit? Adde nunc, quod cum eodem infante, vel Ho-
rodem fugiens, vel Archelaum reditura metuens, cernens subinde continen-
ti prædicantem, persecutionem ferre beneficia exhibentem, pro bonis ma-
recipientem, non ignorans denique in necem eius Iudæos conspirasse, postre-
mo passionem eiusdem & mortem sub cruce maternis oculis aspiciens, quan-
tum putaris turbata fuit? Omnibus ergo his vitæ actiue operibus studio
beata Maria prædicatur, quando sub Marthæ nomine quomodo Christum
susceperit, quomodo ministrando educaverit, quantum pro eo turbata in
ius passione doluerit, nobis mysticè insinuat. Sequitur autem mox de illa
sorore Maria haud dubium Magdalena Evangelica narratio (per quam acce-
mater Domini significatur, quatenus officia attrinet contemplatiue vitæ
quomodo scilicet, contemplationi vacans erga Dominum se & ipsa habere-
rit, tria similiter eius studia commemorans, quod videlicet ad pedes Domi-
ni sedens, verba eius feruenter audierit, quod vni Deo adhærens sorore solâ
ministrantem reliquerit, & quod optimam partem nunquam amittendam
elegerit. Hæc tria quam congruè tribuantur matri Domini, quam excellen-
ter quoque solâ, nemo est puto, qui ignoret. Quando enim ipsa Domini ver-
ba neglexit? aut quando alteri occupationi quamlibet sanctæ Domino præ-
dicante animum dedit? Imò quis Domini Iesu sermones auscultauit feru-
entius, retinuit fidelius, quam ipsa de qua Lucas ait: *Maria autem conseruauit
omnia verba hæc, conseruens ea in corde suo?* Vnum etiam quantum in omni vita
sua à Domino petierit, quomodo acceperit, vni qualiter inhaerit, non solâ
inseparabiliter, verum etiam inauertibiliter, non est mei ingenij posse ex-
plicare, sed ne intelligere quidem. Postremo optimam partem, gloriæ vobis
licet dona (quæ gratiæ & naturæ muneribus præferuntur) hodie non tam
legit quam accepit. Accepit, inquam, gloriam, non corporis tantum, quæ bo-
na pars esset, id est, non hanc solam, qua Deus corpora hic sanctorum glori-
cat, de qua in Ecclesiastico scribitur: *Corpora sanctorum in pace sepulta sunt, &c.*
Nec animæ tantum, quæ melior est, de qua Ioannes ait: *Data sunt illi singula
stole alba, sed ut optimam haberet partem, vtriusque & corporis & animæ.*
Ipsa si quidem est illa *mulier amicta sole*, quæ volauit duabus alis, id est, dupli-
ci gloria, in desertum, id est, in cælum, quod desertum dicitur, vel ab angelis
inde cadentibus, vel quia ante Christi ascensionem non habitabile fuit ho-
minibus, quemadmodum exponitur in parabola Evangelica de centum o-
uibus.

IN FESTO ASSVMPT. B. MARIÆ.

527

Matt. 18.
Optima
quæque uti
in omnibus
elegerit ac-
ceperitque
V. Maria.

Addendum verò quod non in hoc tantum, sed in cæteris omnibus cuncta supergrediens optima quæq; elegit, optima ubiq; accepit. Quicquid virtutū, quicquid est gratiarum, optima inde elegit Maria ex omnibus. Optima quæ-ritate, quia totum habuit, quicquid cæteris sanctis, teste Hieronymo, per partes datur. Optima qualitate, quia excellentiora, meliora ac puriora quæuis accepit. Optima dignitate: Nam quæ nulli alteri concessa sunt, Mariæ data sunt. Conuenientissimè igitur & soli Mariæ verè tribuitur quod optimam partem elegerit, quæ cunctis sub Deo præminens, qui sibi comparari possit, neminem habuit. Neque enim de Deo piè dicitur, quod optimam partem elegerit, qui totum semper habuit, neque de vllò sanctorum, quia omnibus Maria superior fuit.

Liquet ergo nunc tandem (vt credo) in Maria matre Domini, cum acti-ua, tum contemplatiuæ vitæ exercitia fuisse perfectius simul, quam in Mar-tha & Magdalena separatim, quæ simul iunctæ vitam illius enunciant. Hæc dixi, vt ostenderem, quam conueniat Euangelium hoc legi de Maria virgine, cuius hæc vita per allegoriã plenè describitur. Et ob hoc maximè quidè (quia fini & cõsummationi omnis laus debetur) in Assumptione eius potius quam in alio festo legitur, quando de præmio vitæ & corona eius agitur, & in Euã-gelio præfenti, quemadmodum coronam ipsa meruerit, narratur. Cæterum nunc propter solennitatem, ad eius honorem aliquid adijciendum fuisset, nisi defectus ingenij & deuotionis (vt ante dixi) inopia, meritum quoque eius magnitudo vetaret: Quibus fit vt nihil dignum, vel ab alijs non dictum possit dici. Non deest tamen etiam in hoc ipso vnde commendetur, quia tanta est, tam benigna, tam pia, tam potēs, tam misericors, tam digna, adèd sublimis, adèd gloriosa, tam pulchra, tam ornata, ita excellens, ita etiam ad nos humilis, vt ne ab vllò quidem humano ingenio dignè queat laudari. Be-nedictus ergo dominus Deus noster, qui eam hic talibus ornauit gratijs, & tot modo gloriæ coronauit triumphis, vt omnem exuperet intellectū. Vnda & victi, quia effari nequimus, quã libentissime filètio nostro eam laudemus, in Christo Iesu filio eius Domino nostro, Amen.

IN EADEM SOLENNITATE.

Quam multiplici iure dici regina debeat beata Maria.

Sermo III.

Assistit regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Psal- XLIII. Reginam non intelligimus aliam charissimi fratres, cui hæc verba magis appositè conueniant, atque ei quam quotidie cæli, atque (quod nos dulciss afficit) misericordiæ salutamus reginam, Dei matrem vir-ginem Mariam, super cælos hodie omnes exaltatam. Ipsa enim arca Dei, ipsa Gen. 6. 1. Paral. 15. arca fœderis, ipsa Dei mater cum gaudio & iubilo in clangore buccinæ cum tubis, & cymbalis & nabilis, & citharis introducta est hodie in locum suum ab æterno sibi preparatū, hoc est, ad dexterã, id est, ad potiora bona filij sui, cui nunc astat pro nobis aduocata ad contradicendum aduersarijs nostris (qui- Cant. 6. bus terribilis facta est, vt castrorum acies ordinata) & vt loquatur pro nobis bona

Vuu 3

Reginam
dici Mariam
multiplici
iure.

Maria per
quas san-
ctas mulie-
res reginas
figurata fit.
3. Reg. 2.
Hester 2.
Psal. 71.

Cant. 4.

Veni eut ter
dicatur Ma-
ria.

Sap. 1.

3. Reg. 10.
Regina Saba
vni Mariā fi-
gurauit.

Comitatus
Mariæ.

Diuitiæ eius
quæ sint.
Prou. 11.
Cameli
quæ ad mysti-
cè.

bona, auertatque indignationem Dei à nobis. Dicitur autem B. Maria (vt est) regina, multiplici iure. Principio quidem quod regia est stirpe est genita. Quicquid enim generositatis apud Patres veteris testamenti fuit, in eam confluxit. Iterum ex partu quoque, vt pote summi celestisq; regis mater, dici potest regina. Tertio, propter eius gloriosissimam coronationem qua hodie ex ancilla humili in reginam cœli assumpta coronata est, tanto gloriosior, quanto seruiert ante humilior, vbi vniuersis nunc post Deum proxima imperat. Postremo (vt ceteras condiciones regias prætereamus) propter regiam significationem regina prædicatur. Siquidem per sanctas mulieres reginas figuratur. Ipsa enim mater vera est Salomonis, cui thronus hodie positus est regius, vbi ad filij dextram sedens audit ab illo pro nobis orans: *Pater mater mea. Neq; enim fas est vt auertā faciem meā.* Ipsa est regina Hester quæ Assuerus rex potētissimus qui dominatur à mari vsq; ad mare, & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum, accepit vxorem & voluit esse reginam, & posuit diadema regni in capite eius. Ad quam sanè coronam, ad cuius regni consortium, Trinitas eam beata elegit, & (vt in canticis exprimitur) inuitauit: *Tota inquit pulchra es amica mea, & macula non est in te. Veni de libano sponsa mea, veni de libano, veni coronaberis, Veni inquit de libano,* hoc est, de candore virginitatis, & innocentissimæ puritatis, sponfa mea: *Veni de libano,* id est, de monte, de sublimitate, atque perfectione virtutum ac meritum. *Veni, coronaberis.* Ter autem illi dicitur veni, propter mysterium Trinitatis exprimentum: quandoquidem Pater, filius, & Spiritus sanctus, eam inuitat ad coronam. Pater cui potentia tribuitur, eam vocat, vt pro eius humilitate potestatem & imperium ei retribuatur in cœlo & in terra. Filius qui est sapientia, non habitans in corpore subdito peccatis, vt ei coronam imponat innocentiæ & sanctitatis. Spiritus sanctus qui est benignitas, inuitat vt reis qui diuinam iustitiam ferre nequeunt, constituat eam ciuitatem refugij, quo attrahendis peccatoribus faciat eam eam suauitatis (& cui totum suæ miserationis thesaurum committat) vas clementiæ pietatis, matrem, misericordiæ reginam.

Hæc est illa regina Saba, quæ Hierusalem hodie ingressa est cum comitatu multo & diuitijs & camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis & gemmas præciosas. Et venit ad regem Salomonem. Cui rex Salomon dedit omnia quæ voluit & petijt ab eo, exceptis ijs quæ vltro obtulerat ei munere regio. Hierusalem quid significet non ignoratur. Comitatus nostræ reginæ est angelorum atque sanctorū cœtus cum Christo occurrens & exultabilis tantâ vt decuit reginâ veneratione deuotissima ad cœli palatia deducens. Diuitiæ eius sunt virginalis fecunditas, fecunda virginitas, humilicas, charitas, benignitas, misericordia, pietas, mansuetudo, & eiusmodi. Hæc sunt diuitiæ, à quibus in fine Prouerb. cōmendatur: *Milia sua congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.* Cameli gibbosi ad onera suscipienda se inclinantes, peccatores sunt humiliâtes se ad poenitentiam. Hæc poenitentia & satisfactionis onera, puta ieiunia, vigilias, discipinas, castigationes carnis, lachrymas, & cetera id genus aromata poenitentia animæ saluberrima, aurumq; infinitum nimis & gemmas præciosas, id est, fulgorem charitatis & ceteras virtutes, proficiendiq; in illis desiderium, citra mensuram ac numerum portantes

tantes per reginam Saba, hoc est, per Mariam conuertentem & incendientem (Saba namq; conuersio siue incensio dicitur) per misericordie reginam Salomoni Christo adducuntur. Hæc est itaq; regina quæ sub cruce vt olim afflicta Christo assistit patienti, ita nunc gloriosa assistat regnanti. *In vestitu deaurato*, id est, corpore glorificato, *circundata, gratiarum, virtutum, meritorum, dignitatum, præmiorumque varietate*. Iungamus igitur nos huic reginæ charissimi fratres, & simus cameli ad regem Salomonem aromata & gemmas præciosas portantes. Iungamus nos, inquam pia deuotione, humili supplicatione casta ueneratione, & feruenti imitatione. Nihil enim ita gratiam eius nobis conciliat, nihil nos magis illi commendat, quam si vitæ suæ non tam docendo quam imitando nos habeat commendatores. Ita enim verissimè eam honoramus, cum non modo prædicamus, verum (quod supremæ est laudis) etiam imitamur eius virtutes. Tunc eam reginam veneramus, cum de nobis ipsis diffidentes, omnes fortunas nostras, omnes euentus, totum denique animæ negotium, ac prorsus vniuersa studia nostra illi disponenda regendaq; committimus, plus in eius pietate quàm omni industria nostra, licet ne hec quidè sit negligenda, sperantes. Proinde si nos humilitatis suæ, si mansuetudinis, si patientiæ, si denique castitatis cæterarumque virtutum viderit imitatores, non solum benigno respectu, verum etiam gratia singulari, atque adeo familiari nos dignabitur, tuebitur, fouebitque. Neque enim alia requirit obsequia, neque Christo inueniuntur magis grata, quam vt vitam eius in nobis, exprimentes, studeamus placere, in quibus placuit ipsa Domino nostro Iesu, qui est benedictus in seculorum secula, Amen.

Saba quid.
Ioan. 29.
Psal. 44.

Obsequia
Mariæ gra-
tissima quæ
sunt.

IN EADEM SOLENNITATE.

Quomodo in singulis optimam elegerit partem beata Maria, quamq; prona sit ad subueniendum se inuocantibus ex filij commissione.

Sermo IV.

Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Lucæ X. Sic beatissimæ virginis Mariæ matris Dei gloriam prædicare cupimus, fratres charissimi, vt quicquid in eius præconium dicatur, refluat in commendationem filij, qui eam sic fecit, sic exornauit, vt queat laudari, mereatur amari, digna sit honorari. Fuit enim plena gratia. Vnde quicquid in ea laudatur gratia laudatur, nõ tamen excludendo, sed maximè commendando in ea sanctæ electionis arbitrium, syncerum ac constans propositum, castissimum, feruens ac iuge Deo placendi desiderium, deuotum atque frequens benefacendi studium, & postremo amoris contemplationisque exercitium, tam sanctum, quam assiduum. Et ideo (contra hæreticos) quantum etiam attinet personam Virginis, fuit meritorum plenissima, quæ diuina gratia in ea ubertim, non tamen sine ea operata est, vnde non tantum sicut vna de reliquis feminibus, sed propter gratiæ excellentiam multo præstantior, propter officium multo dignior fuit, quæ ab omni peccato semper purissimam se continuit, ne displiceret Deo indefinenter sollicita, vt placeret desiderantissi-

Maria vti
meritorum
plenissima
fuerit.

Optimam
partem quò
in singulis
elegit
Maria.

Bona trifor-
mia qua
sint.
Natura bo-
na.
Nobilitas
Mariæ præ-
cipua.

Catharina
Senens.

Cur Maria
non fuerit
opulenta.

Bonis natu-
ræ quam or-
nata fuerit
Maria.
Bonis gratiæ
quantum a-
bandauerit
Maria.
Hieron.

Eccles 24.

ma, eidem in hærendo deuotissima, postremo vigilatissima, prudentissima, feruentissima, vt nihil in ea vacaret, quod gratiæ Dei non cooperaretur, & responderet. *Optimam partem elegit.* Tres sunt status fœminarum. Esse matrem bonum est, esse virginem melius, esse matrem simul ac virginem, optimum, hunc elegit Maria. Tres sunt conditiones bene viuendi. Actiua vita bona est. Contemplatiua melior. Vtræque pariter optima. Circa quamlibet virtutem tres est inuenire gradus, quorum supremum, qui optimus est vbiq; obtinuit Maria. Triformia sunt bona, videlicet, Naturæ, Gratia, & Gloriæ. Ex his singulis optima quæque Maria habuit. Itaque si naturæ bona respicimus, optima habuit Maria, tunc enim nobilissima, puta regio, sacerdotali, patriarchali, æque ad eò prophetali stemmate edita. Et hoc quatenus manat ex parentum nobilitate. Si quidem alia est nobilitas quoque hac non inferior, qua aut propter sponsum, aut propter proles nobilitatem cõtingit mulieri. Vtrinque præcipua nobilitas accedit beatissima Virgini. Habuit enim sponsum illusterrimum, eundem pariter & filium Deum, cui nulla potest generositas aequari, fuit, estque Maria venustissima, tota amabilis, benigna, dulcis, gratiosa, & ab omnibus amari digna, quam nemo potest horrere, nemo fugere, nemo formidare, nemo fastidire, vtpote cunctis necessaria, & ad alliciendos, trahendos, capiendos, conuertendosque peccatores ad Deum (quod beate Catharinæ Senensi reuelatum est) veluti esca suauissima in hamo posita. Porro, quod fuit speciosissima, perinde ac nobilissima, nec tamen propterea elatus sed humilior, præstantiam indicat virtutis, quæ crescit ex abundantia donorum. Neque enim illi necessario fuerant, vel corporales defectus relinquendi, quomodo nobis ad supprimendam humiliandamque superbiam nostram, qui raro efficiamur humiles, nisi ante humiliati. Fuit tamen beata Virgo pauperrima, non opulenta. Amor autem paupertatis virtus est, quemadmodum cupiditas vitium. Diuitiæ etiam non ita sunt dona naturæ, vt est nobilitas generis atque corporis pulchritudo. Hæ enim citra delectum hominis contingunt atque conualescunt proli, ad eò vt parum, aut nihil ad hæc contenta humana industria. Istæ verò, id est, opes, atque diuitiæ, labore, astu, cura atque solertia etiam humana parantur. Vnde si Maria fuisset opulenta, scandalum fortasse fuisset eius imitatoribus relictum. Vnde auarus quilibet imitatorum se posset gloriari Mariæ, dum colligendis diuitijs inhiaret, fingens se non auaritiæ studio hoc agere, sed ne deesset sibi, quod adfuisset Dei matri. Finge nunc cætera naturæ bona, quæcunque pudicissimam ornant virginem quæcunque sanctam decent Dei matrem, vt sunt verecundia, morum honestas, decor, modestia, ingenij peripicacitas, cæteraque omnia, & credes summo in gradu cuncta esse collata Dei matri. Sunt autem post hæc alia bona meliora, videlicet gratiæ, vt sunt virtutes, dona, charismata, consolationes spirituales, & quæcunque alia eiusmodi sũt. E quibus ad eò nihil deficit Dei matri, quod vel vili donatum est sanctorum, vt etiam teste diuo Hieronymo, quæ cæteris per partes donata est, Mariæ se tota infuderit gratiæ plenitudine, simulque habuerit sola, quicquid habuerunt singuli, idque in gradu perfectissimo, & quæ cæteris negata sunt, alia ipsa obtinuerit multa. Proinde non immerito tribuitur ei quod dicitur illud Ecclesiastici: *Ego in altissimis habitabam, sed est, quicquid in gratijs, quicquid in virtutibus, quicquid in actionibus seu*

contem-

contemplationibus est altissimum, in his est conuersatio mea. Et iterum: *In me, inquit, omnis gratia vite & veritatis. in me omnis spes vite & virtutis* Propter ea vocatur etiam paradysus voluptatis, haud dubium, quia confita omni ligno pulchro germinantium virtutum, in cuius etiam medio, id est, in cuius vtero plantatum fuit lignum vite, id est, Christus, de quo qui manducauerit, viuet in aeternum. Hæc est illa paradysus cælo inferior, & terris superior, quia vt B. Anselmus: Nihil, inquit, in terris æquale Mariæ, nihil nisi Deus maior Maria. Hanc paradysum aquæ diluuij non contigerunt, quia sanctitas Mariæ altior est, quam peccati inundatio attingere posset. In hac paradiso, non est homo carnaliter editus, sed diuina virtute positus. Et Christus qui à Paulo secundus vocatur Adam de cælo celestis, non carnali generatione in Mariam sed solo opere Trinitatis venit. Ideo increata sapientia, id est, ipse Christus in Ecclesiastico Mariæ vterum paradysum vocans: *Ego, inquit, quasi sique dicens exiui de paradiso*. Est igitur Maria paradysus, quia ad eam plena delictijs, quæ sunt plenitudo gratiæ, exuberantia virtutum, & prerogatiua gloriæ singularis, vt angelis quoque videretur mirabile, quomodo huius mundi desertum, vbi est labor & afflictio spiritus, posset tantis delictijs præditam virginem mittere in cælum, dicentibus: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, delictijs affluens?* &c. Quapropter in Proverbis quoque ei dicitur: *Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressas vniuersas*. Verùm non hoc tantum. Nam prerogatiua Mariæ est, vt non solum filias quaslibet, id est, nõ solum animas supergrederetur vniuersas (quæcunque spirituales congregassent diuitias) sed etiam puritate & gloria miteret super angelos & creaturas omnes. Multæ enim virgines, multæ animæ sanctæ domino obrulerant, sed omnes posteam, id est, inferiora munera quam Maria. Ipsa enim sola potissima obtulit Domino virtutum ac meritorum munera, quibus nihil poterat comparari. Siquidem à nullo, siue hominum, siue angelorum allata sunt aromata tam multa, tamque preciosa, qualia regina Saba, id est, qualia domina nostra Maria suo obtulit regi Salomoni. Quapropter etiam (si de bonis gloriæ dicendum est optimam pariter affecta est Virgo beatissima partem, quippe quæ est mater Dei, imperatrix cæli, regina cælorum, domina omnium. Cui polatus est hodie thronus, iuxta filium suum multo quam Bethsabee matri regis Salomonis gloriosior, vbi enim filio regnet, & pro nobis impetret, imperetque in aeternum. Nam (vt verbis vtar Bernardi) persuadet, imò compellit nos celsitudo tua credere, vt regno filij tui beatissima Virgo Maria ita imperiosè principeris, quod per angelorum ministeria, tuis sapè deuotis subuenias. Si Zachar. 2. enim angelus angelum mittat, confidenter debet credere Christiana deuotio, quod imperatrix angelorum tanto magis habet angelos ad obsequium, quanto differentius præ illis nomen hereditauit. Si enim Iosue dux Israel iussit solem stare, quomodo non omnia sidera ad nutum imperatricis gloriôsæ distent? Si Cherubim & Seraphim de fonte bibentes, inferioribus angelis quædam arcana reuelant, quanto magis gloriosa Virgo de oculis filij sui ens amplexu degustato mysteria angelis suis copiosius effudit? Hæc ille. Vbi hoc addendum etiam in tanta autoritate, in tanta potestate residere beatam virginem, & imperare in cælo, vt in terris nulla alia sit potestas, nulla pressura, nullum grauamen à quo non liceat ad thronum huius Dei matris appellari.

Gen. 2.
Paradysus
quam con-
gruè voce-
tur Maria.
Ioan. 6.

Anselm.

1 Cor. 15.

Eccles. 24.

Eccles. 11.

Cantic. 8.

Proverb. 31.

Psal. 44.

3 Reg. 10.

Bona glorie

Mariæ col-

lata quæ.

3 Reg. 2.

Bernardus.

Zachar. 2.

Hebr. 1.

Iosue 10.

Autoritas

Mariæ quæta

sit in cælo.

Clementia
Marię quãt.

Fiduciam
accedendi
ad Mariam
vnde accipi
at peccator.
Apoc. 12.

Bernardus.

Sinum mi-
sericordiæ
aperit om-
nibus Maria
1 Cor 9.
P Gal. 18.

Exempla mi-
sericordiæ
Mariæ defo-
latis exhibi-
ta.
Theophilus
vbi per Ma-
riam Chri-
sto recon-
ciliatus fue-
rit.
Basilus per
Mariam a
tyrannide
Iuliani libe-
ratus.
Maria Ae-
gyptiaca vbi
conuersa
fuerit.

appellare, in tanta item clementia occurrere ad se confugiens, cum tanta miserationum exuberantia succurrere, cum tanta auctoritate iuxta ac pietate liberare, vt nemo vnquam accesserit illam tristis, qui non dulcedine viscerum misericordiæ eius fuerit consolatus. Sed cogitat quis illam purissimam, cogitat sole amictam, cogitat Dei matrem ac cœli reginam, se verò immundum, pollutum peccatis, atque vitij, innumeris inquinatum, vnde veretur illam accedere. Quid trepidas humana fragilitas? Quid formidosis benignissima Virgine? Profectò Dei mater est, sed propter te, o peccator, Dei mater effecta est. Dei mater non esset, si peccatores non fuissent. Quapropter in quadam reuelatione ipsa cuidam dixit: Peccatores sunt gloria mea. Est cœli regina, fateor. At est etiam mater & regina misericordiæ, est vita dulcedo & spes nostra. In qua (vt Bernardus ait) nihil austerum, nihil terribile, tota suavis est, omnibus offerens lac & lanam. Reuolue diligentius Euangelicæ historiæ seriem vniuersam. Et si quid fortè increpatorium, si quid durum, si quod denique signum, vel tenuis indignationis occurrit in Maria, de cetero suspectam habeas, & accedere verearis. Quod si, vt verè sunt, plena magis omnia pietatis & gratiæ, plena mansuetudinis & misericordiæ, quæ ad eam pertinent inueneris, age gratias ei, qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione prouidit, in qua nihil possit esse suspectum. Denique omnibus omnia facta est, sapientibus & insipientibus copiosissima charitate debuit sese constituit, omnibus misericordiæ sinum aperit: vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captius redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, angelus latitiam, denique tota Trinitas gloriam, vt non sit qui se abscondat à calore eius. Hactenus Bernardus. Itaque omnibus quacunq; premantur molestia, ad thronum matris Dei, ad sinum misericordiæ eius confugiendum est. Et vt de certissimis historijs aliquid dicamus. Nonne Theophilus (quod Bernardus & multi sanctorum testantur) Christum abnegauerat, & suæ perfidiæ chirographo penes diabolum deposito, dum ad huius misericordissimæ matris thronum appellaret, ipsa confestim succurrit, perditum filio reconciliauit, & ablatum à diabolo chirographum Theophilo restituit, diabolicasq; fraudes & acta omnia irritauit. Nonne sancti Basilij Maria preces audiens, militem, vt aiunt, Mercurium misit, qui Iulianum apostatam Imperatorem tyrannum occideret, & Basilium cunctosq; mœstos ab eius tyrannide liberaret? Quis B. Mariæ Aegyptiacæ, immundæ olim ac peccatorum sordibus plenæ, cum à templo, vt erat indigna, ne posset ingredi, Dei virtute repelleretur, impetrauit animi reditus, cognitionem, contritionem, salutare propositum, templi ingressum, dominicæ crucis contuitum, amarissimæ penitentia fletum, peccatorum veniam, Dei gratiam, & vt præ dolore pariter ac amore iam mutata, pauimentum templi osculis lamberet, penitentiam institueret, mundum desereret, eremumq; intraret? Nonne beatissima virgo Maria cui ante fores templi coram eius imagine ipsa tunc peccatrix omni spe alia destituta, sese deuouit? Nonne præterea quoties illa Maria Aegyptiaca in eremo, aut impia lege luxuriantis carnis grauaretur, aut prauæ consuetudinis illecebra tentaretur, quoties ad pudicissimæ Virginis memoriam se contulit, quoties misericordiæ matrem inuocauit, tentatio cessit, luxuria succubuit, castitas floruit, Dei gra-

tia triumphauit? Desiceret me non modo dies, verum etiam annus, si enume-
 rare velim tribulatum, merentium, desperantium, aut quouis modo de-
 solatum gemitus, qui omni fiducia destituti, omni ex parte desolati, a pijs-
 sima Maria non sunt derelicti. Eam ob rem charissimi, diuus admonet Ber-
 nardus, dicens: Altius intuemini quanto deuotionis affectu a nobis eam vo-
 luerit honorari, qui totius boni plenitudinē posuit in Maria, vt perinde si qd
 spei in nobis est, si qd gratiæ, si qd salutis, ab ea nouerimus redūdare, quæ ascē-
 dit delitijs affluens. Hortus planē deliciarum quem non modo afflauerit ve-
 niens, sed & perflauerit superueniens auster ille diuinus, vt vndiq; fluant &
 effluant aromata, charismata eius scilicet gratiarū. Tolle corpus hoc solare qd
 illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtiq;
 magni & spaciosi, quid nisi caligo inuoluens & umbra mortis, ac densissima
 tenebræ relinquuntur? Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorū affe-
 ctibus & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius,
 qui totum nos habere voluit per Mariam. Hæc, inquam, voluntas eius est,
 sed pro nobis. In omnibus siquidem, & per omnia prouidens miseris, trepi-
 dationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit,
 erigit pusillanimitatem, Filioi, hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fi-
 ducia est, hæc tota ratio spei mei. Hæc ille. Itaque veneremur Dei matrem,
 interponamus eius preces & merita inter nos & filium, petamus per illam
 quæ Deo placeant, gratiam Dei & virtutes, quandoquidē delectant & illam e-
 iusmodi votis suffragari. Libenter nobis postulat quod nouit filium iubere
 vt petamus. Legimus Hester reginam (quæ Mariæ typum gessit) ad Assuerum
 regem iratum se contulisse placandum, audiuisseq; *Etiā si dimidium regni mei
 petieris, dabo tibi.* Regnum Dei quid est, nisi iustitia & misericordia? Hoc Deus
 dimisit cum Maria. Sibi enim retinens iustitiam, misericordiam delegauit
 matri. Quid putatis, charissimi, nunquid non ei quæ dignissima, aptissima,
 ac nobis desideratissima ad hanc prouinciam est? delegauit? Si nos peccato-
 res, ad hoc misericordiae officium quemquam debuissimus eligere, nonno o-
 mnium vota collata essent in Dei matrem? Gratias igitur agamus Deo, qui
 dedit nobis quod volumus, quam desideramus, in qua gaudemus maximè. Quā-
 doquidem & ipsa pro benignitate sua nos libenter vult & amplectitur: vt potē
 sibi sub cruce in filios commendatos, officiumq; suum fidelissimè simul ac
 liberalissimè exequetur, gaudens etiam hac in re, hoc est, in diuisione re-
 gni Dei, dimidium hoc, quod ad erogationem misericordiae pertinet, id est,
 optimam partem sibi commissam, quæ nunquam auferetur ab ea. Eia igitur
 beatissima Maria, nunc salus nostra in manu tua est, respiciat super nos tantū
 domina nostra, & læti seruiemus regi. Dic soror nostra sis, imo dic,
 obsecro, mater nostra sis, vt benè sit nobis propter te &
 viuant animæ nostræ ob gratiam tui,
 Amen.

Bernardus.
 Quanto de-
 uotionis af-
 fectu Maria
 nobis ho-
 noranda sit.
 Cantic. 8.

Psalm. 109.

Hester 4.
 Regnum
 suum vt di-
 uiserit Deus
 cum Maria.

Ioan. 19.

Gen. 47.

Gen. 18.

IN EADEM SOLENNITATE.

Quomodo peccatores quosque vel exemplo, vel oratione beata Maria
reducit atque Deo reconciliat.

Sermo V.

Qua est ista, quae ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentary? Canticorum 3. Verbaliter Salomonis in persona beatorum spirituum, gloriosum Virginalium ascensum admirantium. Legimus autem & alibi in Esaia, eosdem pro Christi ascensione vehementius admirantes, inter se dixisse: *Quis est iste qui reuertitur ad Edom? &c.* Qui ergo iam dudum Christi (nec id mirum) nunc matris quae ascensionem admirantur, vnde singularem quandam excellentiae nominis vtriusque ascenditis, licet impari, aduertere licet, quae spiritibus summa, quae intelligentijs angelicis stuporem pariat atque miraculum. *Quaestio* (inquiam) *quae ascendit per desertum sicut virgula fumi? &c.* Virgulam fumocum lineam gracilis fumi, inftar virgulae ascenditis ex speciebus odorifera. Huic beatam comparant Mariam, propterea quod recta, subtilis, gracilis & odorifera sit, quemadmodum virgula fumi. Quorum omnium rationem praeteriens, cur virgula diminutiuo nomine dictum sit, tantum miram. Virgulam paruum esse virgam ne grammaticus quidem ignorat. Ita autem beata Maria (quod ad veram humilitatem spectat) parua in oculis suis, quamuis reuera magna esset apud Deum. Verum, quo minor in sua aestimatione, tanto maior digniorque habeatur apud Deum. Haec parua maximam eam fecit, haec humilitas super omnia eam exaltauit. Mirabile tamen plane humilitas, qua inter immensa gratiarum charismata, inter virtutes excellentissimas, inter diuinorum munerum ineffabilem gloriam, sui aestimationem vilem non abiecit. Honorata, nihilo minus humiliter de se sensit. Electa in Dei matrem, ancilla nomen sibi retinuit. Deum gestans in utero incarnatum, ancilla officium vsurpauit. Cumque benedictam se inter mulieres audisset, seruilem personam exhibuit. Magna profecto & rara virtus, o sancta Maria, ut magna licet operantem, o magna electam, magnam te nescias, atque manifestam omnibus, tuam teolum latere sanctitatem; mirabilem te apparere, & contempibilem te reputare, hoc ipsis virtutibus mirabilius est. Porro multa sunt, quae possunt ad huius virgulae commendationem dici. Sed ad alia pergendum est.

Esaie 63.

Virgulae fumi cur comparetur Maria.
Humilitas Mariae quam mirabilis.

Luc. 1.

Quam odorifera fuerit Maria.

Castitas vti per myrrham designatur.
Psalm. 44.
Iudic. 11.

Maria virgula fumi est & odorifera. Verè odorifera, quae humilitatis suae odore altissimi filium attraxit. Odor autem eius ex aromatibus myrrhae & thuris, & vniuersi pulueris pigmentary. Per myrrham intellige castitatem. Cogor loquendo esse breuis, ideo rationem huius significationis explicanda (quia tempus absumeret) trahere: hoc tamen vnum dico: Sicut myrrha electa dedisti suauitatem odoris, sancta Dei genitrix. iam castitatis tuae odore excitati, ubique offeruntur regi virgines post te. iam non cum filia septima danteiceps plangitur, sed praedicatur & coronatur virginitas, idque ad vniuersos mundum

mundum vniuersum quantam odor ille vim sexui vtrique intulerit. Nesciebant aliud iumenta, quam putrescere in stercore suo. Venit Maria exemplum virginittatis suæ odoriferum spargens in vniuersum mundum, docuit myrrha mortificationis conditi & castificari corpora, & ex iumentis angelos fieri. Nam & vos o fratres, quid ad hoc viuendi institutum attraxit? quis vt perpetuum bellum molestissimam sanè pugnam indicereis carni vestræ persuasit, ac in mundo vitam æmulari cœlestem, nisi odor myrrhæ huius electæ, imò & probatissimæ?

Sequitur: & thuris. Per thus accipimus charitatē, propterea quod eidem Virgini dicitur in Canticis: *Odor vnguentorum tuorum, sicut odor thuris.* Quorum vestimentorum? Eorum profectò, sine quibus intrare ad cœnam nuptialem inuitatis non licet. Loquitur tamen hic non de veste, sed de vestimentis. Sunt namq; duo vestimenta, odor vnus: duo præcepta, charitas vna. O quam odoriferam charitatem habuit B. Maria, cuius ad Deum feruor dirigebatur, sicut incensum in conspectu eius. Quis illam exprimet? quis explicabit charitatem eius ad homines? Hanc tamen eo audimus libentius, quo vtilius sentimus. Vtq; ita nos diligit Maria, sicut mater vnicum filium: Quandoquidē & filij eius sumus omnes sub cruce eidem commendati, & spiritualiter ex ea (vtpote Christi membra) geniti. Huius autem matris duo sunt erga nos affectus charitatis, velut duo vbera quibus penitentes & nouiter conuersi (quippe cum sint teneri filij gratiæ, & quasi modo geniti infantes) lactentur, haud dubium meliora vino austeritatis, misericordiæ & pietas. Misericordiæ enim ad ignoscendum & recipiendum inclinât. Pietas verò ad subueniendū & benefaciendum extimulat. Vbi etiam considerandum, vix aliquem factorum ad robur excreuisse perfectionis, qui non primum huius Virginis vberibus lactatus sit, imò (vt addam) vix peccatorum quempiam conuersum nisi primo thuris huius odore delectatum, vix ad innocentiam, vix ad Christum peruenisse nisi calefactum ante & forum calore charitatis beatæ Mariæ. Siquidem potentissime ac dulcissime, sicut & desiderantissime peccatores trahit & recipit Maria. Vnde (vt dixi) fermè quotquot diaboli seruitutem abstant, in schola Mariæ primo erudiuntur, sub Mariæ cura, sub eiusdem custodia, tutela & educatione, conuersionem suam inchoant. Neque enim ad misericordiæ matrem accedere metuunt, vbi durum nihil inueniunt, vbi cum lacte opus sit, ad vbera pietatis eius libere se suspendunt. Accedit quod hoc illi sit officium, hæc ei obedientia commissâ, vt nouitiorum ad Deum se conuertentium sit magistra & mater: imò (vt plus dicâ) ad alliciendos, ad capiendos peccatores, laqueus sit & decipula saluberrima. Hoc enim ipsum Deus Pater testatur ad sanctam Catharinam Senensem in extasi de quodam quasi desperatæ salutis per Mariam saluato, loquens: Non enim (inquit) obliuioni tradideram, amorem atque reuerentiam eius ad Mariam vni geniti filij mei genitricem gloriosam. Cui concessum est à bonitate mea propter incarnati verbi reuerentiam, quod quicumq; iustus vel peccator recurrit ad eam cum deuota reuerentia, nullo modo diripietur vel deuorabitur ab infernali dæmonio. Nam ipsa est à me velut esca dulcissima collocata, & electa pro capiendis hominibus, & animabus præcipuè peccatorum. Hæc ibi.

Trahit autem (sicut dixi) non minus libenter quam suauiter: quippe con-

Charitas per thus designata. Cant. 4. Matt. 22.

Psal. 140. Caritas B. Mariæ quæcunq; i. Pet. 2.

Peccatores quo modo trahit recipiatque B. Maria.

Nouitiorum magistrâ esse B. Mariâ

Peccatores
quo pacto
fiat gloria
& corona
B. Mariæ.

Libanus
quid.
Cant. 4.

Amana
quid inter-
pretetur.
Sanyr quid.
Iob 24.
Hermon
quid.

1. Pet. 5.
Cubilia leo-
num my-
sticè quid.
Pardus quid
mysticè.
Ecclef. 2.

Montes Par-
dorum my-
sticè quid.

Peccatores
vt per Ma-
riæ preces
ac merita
cōuertantur.

Psal. 76.
Matt 3.

Apoc. 12.

testata cuidam sibi deuoto, peccatores gloriam suam esse. Nam quicquid gra-
tiae, quicquid dignitatis, quicquid habet præeminentiae (vt sit genitrix Dei) pro-
pter saluandos habet peccatores. Qui si non essent, nec Deum utiq; incarnari,
nec ipsam necesse fuisset matrem Dei fieri. Quid vltra dicam? Peccatores sunt
etiam in celo corona eius. Siquidem loco quodam inuitans eam sponsus, e-
dem & filius suus de Libano, id est, de monte candoris, hoc est, de perfectio-
ne (vt summam perstringam) candidissimæ sanctitatis ad coronam percipi-
endam. *Veni (inquit) de Libano soror mea sponsa, &c. Coronaberis de capite A-*
mana, de vertice Sanyr & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus Pardorum.
Audistis vnde corona promittatur Mariæ, videamus etiam quid hæc signifi-
cent. Amana interpretatur, iniquus ei, vel coangustans eum, & significat op-
pressores iustitiæ, & vim inferentes. Sanyr (vt dicunt) sonat idem quod des-
tor, seu auis nocturna, & significat luxuriosos, quorū studium & volatus est
in tenebris iuxta illud Iob: *Oculus adulteri obseruat caliginem.* Hermon inter-
pretatur anathema tristitiæ, & significat peccatores enormes à fidelium com-
munionem excisos aut excommunicatos. Sequitur aut de cubilibus leonum.
Leones quid significent, ex B. Petri epistola capitur, dicentis: *Aduersarius ves-*
ter diabolus tãquam leo rugiens creuit &c. Est ergo diabolus leo, cubile leonis est
anima vitij aded subdita, vt in ea diabolus non secus atque in hospicio pro-
prio cubet. Cubilia ergo leonum, peccatores sunt impij, velut habitacula cri-
monum. Porro pardus varicolor, eam significat animam quæ partim virtu-
tibus, partim vitij seruit. Cum autem neq; virtus, neq; sanctitas sit sine in-
tegritate, quin potius væ homini sit duas vias ingredienti, eo periculosus pec-
cat is, qui vel vni peccato obnoxius simul aliquod de genere bonorum agit, de
quo sibi blandiens inani præsumptione extollitur. Montes ergo Pardorum
sunt iusti de nouitate doctrinæ aut singularitate vitæ glorientes: item hypo-
critæ & hæretici bona malis commiscentes. De omnibus autem ijs peccato-
rum generibus, & potissimè qui in sceleribus insignes ac excellentiores tan-
quam capita, vertices & montes, sunt peccantium, promittitur corona bea-
tæ Mariæ. Quandoquidem per eius pietatem studia, preces, merita, per eius at-
tractionem, & dulcedinem, peccatores quamlibet magni conuertuntur, pri-
mum quidem ad eius amorè & deuotionem, deinde vero etiam ad correcti-
oris vitæ normam, hoc est, ad Christum. Montes igitur & colles per Mariam
humiliantur, de feris fiunt homines, de tenebris lux, de peccatoribus iusti
(Hæc enim est mutatio dextræ excelsi) ex lapidibus suscitantur filij Abrahæ.
Ex bestijs creantur stellæ, vt corona capiti tantæ reginæ digna imponatur, ipsi
quidem in Canticis de feris, id est, impijs promissa, alibi verò in Apocalypsi
ex stellis, id est, iustificatis exhibita. Sic enim legimus: *Signum magnum appa-*
rui in celo, mulier amictu sole & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stel-
larum duodecim. Multum quidem differrent cubilia leonum, & cætera eiu-
modi à stellis, per Mariam tamen fit vt qui ante conversionem erant montes, &
cubilia ferarum, iidem post vt stellæ in ipsius fulgeant corona. Quotquot e-
nim eius pietate conuertuntur, quotquot eius cura saluantur in corona eius,
id est, ad gloriam eius tanquam stellæ fulgebunt. Credo fratres charissimi, ne
inter vos quidem deesse, ex quibus corona velut ex stellis fiat Mariæ, puta qui
ad Mariæ sicut ad thuris odorem excitati, qui eius tracti amore priuam ad
ipiam

ipsam tanquam ad ciuitatem refugij (vtpote scelerati, & iudicis sententia digni) confugerunt. Deinde per eandem reconciliati sunt Christo. *Olim quidē* Ephe. 3. *tenebra, nunc autem lux in Domino.* Verūm de hoc satis, quare dicta sit virgula fumi ex thure. Concludunt summam angeli & vniuersi pulueris pigmentary, expressius non vnam vel alteram, sed omnes virtutes commendantes. Nam quicquid pigmentarius ille Spiritus sanctus cæteris per partes distribuit, Mariæ totum simul infudit. Vnde sicut non defuit ei virginum continentia, ita nec sobrietas confessorum, nec constantia martyrum, non Apostolorum zelus, non prophetarum scientia, non patriarcharum fides, non puritas angelorum: quin etiam sicut meritis omnes ordines non solum attingit, sed supergressa est, ita super cunctos hodie præmiorum quoq; gloria est exaltata, ad laudem filij eius Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula Amen.

IN EADEM SOLENNITATE.

Ut beatissima Virgo Maria per arcam veteris testamenti eaq; qua in ipsa continebantur figurata sit: deq; modo dormitionis & assumptionis ipsius.

Sermo VI.

Abierunt Dauid, & omnes maiores natu Israel, ad deportandam arcam De i de domo Obededom in ciuitatem Dauid, cum gaudio. Porro Dauid accinctus erat Ephoth lineo: ipseq; & omnis domus Israel deducebant arcam federis Domini in iubilo, & clāgore buccinæ & tubis, & cymbalis, & tymbanis & citharis cōcrepantes & construevunt eam in medio tabernaculi, quod tēderat ei Dauid. II. libro Regum cap. 6. & 1. Paralipomenon capite 13. Si in cæteris sermonibus & pro quouis alio opere gratiam per Mariam quærimus, multo magis id fieri conuenit cum pro eiusdem laude contendimus, quam rogamus. Salutemus ergo ipsam cœli reginam: gloria & honore præ eminentissimam mente pia dicentes, *Aue Maria. Abierunt Dauid, &c.* vt supra. Charissimi fratres, quod olim figuratiter gestum legimus de arca veteris testamenti, intelligimus hodie in beatissima virgine Maria vera haud dubiè, & animata arca completū, quæ mundi huius calamitates corporaliter inhabitare desinens, de domo Obededom, id est, de domo terræ seruienti, hoc est, de hoc mundo ad supernā Hierusalem translata, lætabundo cœligenarum omnium occurso, iubilo, applausuq; in arcam Dauid, id est, in ciuitatem Dei, ad supernas cœli sedes à filio sibi præparatas introducta est. Siquidem per arcam Dei Mariam significari omnes, tum docti, tum deuoti consentiunt. Quod quamuis etiam nulli nostrum sit ambiguum, ne tamen desit nobis materia prædicandi, & vt gloriosissimæ reginæ nostræ in cœlum abeunti, vel quantulumcunque nostræ deuotionis accurrat obsequium, triplicem dicemus congruentiam, vnde clareat, quam non absurdè per arcam Dei Maria dicatur esse figurata. Prima congruentia est, à vi nominis. Arca quippe quasi ab arcendo dicitur, quod arcani non nihil in se arceat, siue custodiat. Quia & in figurali arca quæ seruabatur, ita erant arcana siue abscondita, vt ne arca ipsa quidem omnibus, sed

Arca Dei vt
signet B.
Mariam
Virginem.

Arca vnde
dicatur.

sed filijs Aaron tantum conspicua fuerit. Porro, spiritualis nostra arca ad secretissimum diuinæ incarnationis mysterium in se reponendum facta ad abscisum id tenuit, vt etiam is qui reponendum nunciabat archangelus, modum ignoraret. Propterea enim (secundum diuini Bernardi expositionem) Mariæ salutata, & de incarnationis modo percontanti, respondisse putatur. *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tui*: quod tantum mysterium ei soli esset per experientiam patefaciendum, cui mox erat credendum. Secunda congruentia est ab his, è quibus constructa fuit arca. Ex duobus compactam legimus arcam veteris testamenti, videlicet lignis setim & auro. Per ligna setim, tam spiritus quam caro Mariæ potest intelligi. Ligna namque setim, (præter alias proprietates, Mariæ aptissimè congruentes) sunt impubilia. Et spiritus Mariæ quomodo incorruptibilis impubilis, integerque non fuit, qui nulli vnquam vitio, nulli peccato subiacuit. Deinde etiam caro eius à communi infectione immunis, ab originalis peccati fomite intacta, non vidit corruptionem, non passa est consumptionem, nec in cineres resoluta, sed super choros angelorum, in decorem domus Dei est exaltata. Per aurum verò, quo exterius intusque arca vestiebatur, excellentissima eius intelligitur charitas, rutilas, indeficiens, omnium virtutum in se colligens venustatè interior quo ad Deum, & exterior ad homines. Tertia congruentia est, ex cõtentis in arca: in arca, n. fuerit vna aurea, quæ mâna Israelitici seruaret, virga Aaron, tabulæ Moysi, & Deuter. liber. Si intelligere rectè volumus, omnia hæc simul Christum nobis, in vtero virginis clausum. Nam vna aurea in se habens manna, corpus Domini significat, in se habens manna diuinitatis: panem vtiq; viuum, qui de cælo descendit, & veros Israelitas ad terram promissionis anhelantes saginat. Quæ quidem vna idèo fortasse aurata velut arca, dicitur, vt discrimen inæqualitatisque inter Christum & Mariam non ignoremus. Iam quod additur virga Aaron, nihil video, nisi quod Christum licet de sacerdotali genere secundum carnem natum, ipsum tamen & regem intelligeremus, qui *purgam virtutis suæ, in medio timentium in medio inimicorum suorum*. Postremo, per tabulas Moysi, & librum Deuteronomij Christum non solum scientiæ legis doctorem, verum etiam nouæ legis, scilicet, gratiæ promulgatorem, legiferumque fore accipimus. Et ita tandem fit, vt hæc omnia sicut in arca typica Christum significabant, ita spiritualiter Christo adhærentia cum Christo in arca virginica reconditaauerint. Accedit ad prædicta omnia, quod arca veteris testamenti, propter eadem quæ seruabat, arca fœderis Domini dicebatur. Porro, Maria noui testamenti quam congruentissimè arca fœderis dicatur & sit, aduertit ex fœdere illo magno & indissolubili, quod in virginali eius vtero inter Deum genusque humanum inicum est, atque firmatum. Antequam enim Maria Deum arca fieret, Dei fuimus inimici, chaosque magnum inter nos & Deum firmatum erat, vt qui hinc vellent transire ad Deum, non possent. Fabricata autem nostra, in ea se Deus recludens ad eodè reconciliant naturam nostram, vt ex utraque, hoc est, diuina pariter ac humana ibi conueniente, vnus fieret Emmanuel, vnus Christus. Adde, quod quemadmodum inter homines ad firmitas robur perpetuæ pacis fœdus nonnunquam contrahitur per copulam nuptiarum, ita nobiscum fecit Deus: quamuis & hoc parum Deo videbatur, quod natu-

Bernardus.

Luc. 2.

Arca testamenti è quibus constabat rebus. Exod 25. Setim ligna quid in Maria mysticè designent.

Aurum arce quid in Maria signet. Arca quæ in se continebat.

Vna aurea vt signet Christi corpus. Ioan 6.

Virga Aaron quid mysticè designet. Psal. 109. Tabulæ testamenti quid signent mysticè.

Arca cui dicta sit arca fœderis Domini. Luc. 15.

Fœdus inter Deum & homines qui fuerit firmatum.

naturam nostram sibi copularet, nisi & in vnam personam inseparabiliter sibi vniret. Quod totum in arca fœderis, in mediatrice & domina nostra Maria factum, completumq; nouimus. Idq; idè, vt si post hac pater rursus cogitationes cogitaret contra nos, non pacis sed afflictionis, animaduertens nos filij sui fratres, contineat manum à genere suo. Liquet ergo quam non immerito arca fœderis dicatur Maria, ex qua mediator Dei & hominum prodijt, pacificans omnia, & quæ in cœlis, & quæ in terris sunt: vtpote pax nostra, Deo mundum reconcilians, & faciens vtrâq; vnum.

Addendum postremo, quod sicut illa, ita & hæc dicitur arca propiciationis, imò verius miserationis, & totius consolationis: quandoquidem quicquid gratiæ, quicquid virtutis, quicquid muneris Deus nos habere voluerit, teste Bernardo, per canale hoc gratiæ exuberantissimum, per manus dulcissimæ matris suæ transeat, necesse est. Et de hoc satis. Reliquum est nunc, vt quod equidem nulli dubium puto, paucis ostendamus, quomodo longo maiori honore, gloria, exultatione, iubilo, concentu cœlesti, arcam nostram in cœlum, quam illam in domum Dauid deductam esse. Placet namque non minus doctis quam deuotis, quod beata Maria instante dormitionis suæ tempore, quo ad filium (cui creberre imis suspirijs & desiderijs flammigeris coniungi indies astuabat) vocari assumiq; deberet, congregatis vndiq; ad se Apostolis, depulsis quoque ex aere cunctis malignorum spirituum agminibus, vehementissimo amoris igne liquefacta, & suauitate contemplationis inæstimabili ad Deum suspensa, nullum senserit dolorem (etiam in diuortio spiritus à carne) nec lecto (vt pictores fingunt) debuerit, sed genibus in oratione flexis (quod moriendi genus speciosissimum est, atque nonnullis minoribus sanctis concessum) spiritum sensim colligens, Christo filio suo dulcissimo tradiderit. A quo quanta reuerentia, qua charitate, quam castissimis complexibus suscepta, quanto honore, quali triumpho, quibus gaudijs, quantis exultantium choris, quibus occurrentium tripudijs, & vt semel finiam, quam iubilosa, celeberrima, nobisq; ineffabili festiuitate deducta sit, in quantum gloriæ decorem ac præminentiam subleuanda conscenderit, quomodo demum aut quando corpus integerrimum sibi reuiniendum acceperit, vestrum cuiusque deuotioni meditandum relinquo. Hæc tantum admonens, vt speciosissimæ atque gloriosissimæ reginæ nostræ, imperatrici nostræ, matri nostræ, toti spei & consolationi nostræ hoc gloriæ munus faueamus, incomparabili eius præminentia congratulemur, de læticia eius inenarrabili exultemus: quandoquidem & ipsa omnem nostram salutem sollicita agit & promouet, abiecta & vilia nostra non despicit, peccata nostra quantumcunque enormia (modo nobis displiceant) & confusiones non horret, nec vquam definit nobis curam impendere, donec vbi nulla egeamus cura, mereamur peruenire. Quod nobis eiusdem meritis præstet, qui propter nos peccatores eius dignatus est fieri filius, Iesus Christus

Dominus noster. in secula benedictus,

Amen.

Collof. 1.
Ephes. 2.

Arca Moysi
cur vocetur
arca propi-
ciationis.
Bernard.

Dormitio-
nis B. Mariæ
modus quis
fuerit.